

Ja till bonära tjänster

Både RUT och ett utvidgat klimat-ROT behövs
för att möta framtidens utmaningar.

HSB:s Riksförbund
2 juli 2010

HSB – där möjligheterna bor

Ja till bonära tjänster

Förord	3
HSB:s historiska roll	5
Klimatvänligt boende	5
Behovet av bonära tjänster	6
Från svarta jobb till vita	7
Ökad trygghet	8
Allt fler hushåll köper bonära tjänster	8
RUT – en vinst för samhället	9
HSB:s bonära tjänster	10
Starkt stöd för RUT bland HSB:s medlemmar	11
Argument för bonära tjänster	12
Myter och missuppfattningar om RUT	13
Slutsatser	15

Förord

Rädda de bonära tjänsterna!

HSB:s idé är att utveckla och förbättra boendet. Vi bygger inte bara bostäder utan finns också kvar och förvaltar dessa.

En viktig del av boendemiljön är den service och de tjänster som finns att tillgå i anslutning till bostaden. Det är en utmaning att bygga funktionella och prisvärda hus, men det är också nödvändigt att skapa trivsamma bostadsområden där vanliga människor kan och vill bo.

Vår målsättning har alltid varit att göra vardagen lite enklare. Behovet av hjälp i hemmen ökar. Det uppskruvade tempot i arbetslivet gör att många har svårt att få tiden att räcka till. Många småbarnsföräldrar är heltidsarbetande och har behov av avlastning. Samtidigt ökar antalet äldre som behöver hjälp och stöd för att kunna bo kvar hemma.

Den offentliga sektorn kan inte tillgodose alla behov som finns. Redan idag är det svårt att få kommunernas resurser att räcka till, och än svårare lär det bli framöver. Det behövs komplement och därför har HSB på en rad orter i landet satsat på att utveckla det vi kallar för ”bonära” tjänster .

Sedan avdragsrätten för bonära tjänster – det så kallade RUT-avdraget – infördes, har utbudet av sådana tjänster ökat påtagligt. Marknaden är fortfarande omogen, men den växer och det har blivit möjligt att köpa bonära tjänster vitt.

De rödgröna har i valrörelsen sagt att de vill avskaffa RUT-avdraget. Om RUT avskaffas kommer kostnaden för att köpa bonära tjänster att öka dramatiskt, vilket riskerar att strypa den positiva utveckling som skett. Åter blir det bara dem med tjock plånbok som får råd att anlita hjälp.

I debatten avfärdas bonära tjänster ibland som ”pig-tjänster”. Vi tycker att detta bygger på en felsyn. Att professionalisera tjänster som tidigare utförts av kvinnor med dåliga arbetsvillkor är självklart positivt. Varför uppfattas det som finare att lägga ett golv än att städa det? Båda tjänsterna behöver utföras och i båda fallen är det viktigt att den som utför jobbet har bra arbetsvillkor. Att tjänsterna utförs vitt är också en kvalitetsgaranti för köparen. Tryggheten ökar för alla parter.

Från HSB ställer vi oss positiva till de rödgrönas förslag om ett utvidgat klimat-ROT för att uppmuntra energieffektivisering av bostäder. Vi har tidigare lanserat ett förslag kallat KLOT som handlar om att skapa stimulanter för att klimat- och tillgänglighetsanpassa bostadssektorn. Det är naturligt att öppna upp så att även flerfamiljshus omfattas av ett utvidgat klimat-ROT.

Särskilt i rekordårens bostäder finns enorma förbättringsbehov och det är viktigt att omställningsarbetet påbörjas så snart som möjligt.

Även för bonära tjänster finns stora och växande behov. På HSB är vi övertygade om att både RUT och ett utvidgat klimat-ROT behövs för att skapa sysselsättning och för att möta de utmaningar som det svenska samhället står inför.

Stockholm den 2 juli 2010

Pernilla Bonde
Förbundssekreterare
HSB Riksförbund

HSB:s historiska roll

HSB bildades 1923 av Hyresgästföreningen i Stockholm. Syftet var att bygga och förvalta bra och prisvärda bostäder för medlemmarna.

Sedan bildandet har HSB gått i täten för att utveckla och förbättra boendet. Boendestandarden i 1920-talets Sverige var låg och i de flesta lägenheter saknades bekvämligheter som badrum och centralvärme.

HSB blev en föregångare när det gäller att bygga funktionella och prisvärda bostäder. En detalj som illustrerar detta är sopnedkastet, ett HSB-patent som på sin tid innebar ett stort hygieniskt framsteg.

De bostäder som HSB byggde utgick från familjernas behov. I stället för att bygga ett rum och kök valdes effektiva planlösningar med ett litet kök, matrum, badrum och sovrum på samma yta. Varmvatten och kylskåp blev standard. Fastigheterna utrustades med hiss och hyresgästerna fick tillgång till en gemensam maskintvättstuga. Balkonger gav möjlighet till utevistelse även i stora flerfamiljshus.

På 1930-talet var HSB först med att inrätta barnstugor i bostadsområdena, långt innan kommunerna tog på sig detta ansvar. Motiven för barnstugorna var att kvinnorna skulle kunna förvärvsarbeta samtidigt som barnen togs omhand i närmiljön under organiserade former. HSB ville också få bort den fattigdomsstämpel som fanns på tidens barnhem.

Idén att erbjuda barnomsorg i bostadsområdena fick stor uppmärksamhet i samband med Stockholmsutställningen 1930. HSB tog också initiativ till seminarier för att utbilda förskolelärare. Det är alltså inte första gången som HSB tar initiativ till att utveckla tjänster i syfte att underlätta för barnfamiljer. De bonära tjänster som HSB idag erbjuder ligger helt i linje med vår tradition.

Klimatvänligt boende

Under senare tid har ekologi och långsiktig hållbarhet blivit viktiga mål att sträva mot. Sopnedkastet har avskaffats och ersatts av sopsortering och kompostering. *Solbyn* i Lund, *Tusenskönan* i Västerås, *Understenshöjden* i Stockholmsförorten *Björkhagen* och *Kullön* i Vaxholm är nya exempel på det moderna och hållbara HSB.

Klimatfrågan ställer vårt samhälle inför stora utmaningar. För att vi ska nå de uppsatta klimatmålen krävs bland annat att bostäderna moderniseras så att energianvändningen minskas och klimatvänliga energikällor kan användas.

Alla bostäder måste leva upp till klimatkraven, men de största insatserna kommer att krävas i rekordårens hus och bostäder. I cirka 650 000 lägenheter byggda 1961–1975 tillgodoses inte på långt när dagens krav på effektiv energianvändning. Eftersom lägenheterna är energitekniskt lika och finns

samlade i vissa bostadsområden är potentialen för energieffektivisering stor. Men det krävs offensiva satsningar för att klara omställningen i tid.

HSB har tagit fram ett förslag till KLOT-stöd för att få igång den nödvändiga ombyggnaden, skapa nya jobb i byggbranschen och öka tillgängligheten i boendet. KLOT ska ses som en bruttolista på tänkbara åtgärder.

Vi är positiva till de rödgrönas förslag om ett utvidgat klimat-ROT. Förslaget går i rätt riktning och det är nödvändigt att vidta åtgärder för att få fart på den omställning som behövs. En nackdel med dagens ROT-avdrag är att bara enskilda hushåll omfattas. Behoven i flerfamiljshus är väl så stora, och därför håller vi med om att ROT bör utvidgas till att även omfatta denna boendeform. Ett utvidgat klimat-ROT bör dock permanentas och inte enbart användas som ett konjunkturpolitiskt instrument, vilket det rödgröna förslaget innebär.

Behovet av bonära tjänster

I alla hushåll finns det arbetsuppgifter som behöver utföras. Mycket gör vi själva men ibland är det klokt att anlita hjälp. Tiden, kunskapen och förmågan räcker inte alltid till.

Vissa arbetsuppgifter hjälper den offentliga sektorn till med. I Sverige finns idag en väl utbyggd och subventionerad barnsomsorg som gör det lättare för småbarnsföräldrar att förvärvsarbeta. Den kommunala hemtjänsten hjälper äldre människor att få sina grundläggande behov tillgodosedda.

Men den offentliga sektorn kan inte tillgodose alla behov som finns. Hemtjänsten kan bara täcka de äldres behov inom vissa ramar, någonstans måste alltid en gräns dras. Redan idag är den hjälp som hemtjänsten erbjuder ofta snävt begränsad. I takt med att andelen äldre i samhället ökar kommer de kommunala resurserna att räcka till allt mindre. Samtidigt blir det viktigare att de äldre kan få bra hjälp i hemmet så att de kan bo kvar och inte behöver flytta till särskilt boende. Om många måste flytta till särskilt boende kommer kommunernas kostnader att skena. För att hantera detta dilemma, och för att vi ska kunna erbjuda en bra tillvaro för samhällets äldre, krävs komplement i form av bonära tjänster. Att hjälp finns att tillgå för alla är en viktig del av den generella välfärdspolitik.

Det uppskruvade tempot i arbetslivet gör att många har svårt att få tiden att räcka till. Detta gäller inte minst barnfamiljer där båda föräldrarna förvärvsarbetar. Lösningen att ena föräldern, eller båda föräldrarna, ska gå ner till deltid passar inte alla familjer. Dessutom visar erfarenheten att det ofta blir kvinnan som kortar sin arbetstid, vilket knappast bidrar till ökad jämställdhet. Även av detta skäl är det viktigt att det går att köpa bonära tjänster.

Det är inte bara traditionellt manliga sysslor som hushållen kan behöva anlita hjälp för att utföra. Lika väl som att man kan behöva anlita någon som

målar om vardagsrummet kan man behöva anlita någon som städar, tvättar eller klipper gräset.

Vissa kan föredra att köpa bonära tjänster för att i gengäld få mer tid över till att umgås med familj och vänner. Detta är ett val som även människor med vanliga inkomster måste kunna göra.

I framtiden kommer hushållen att behöva ta ett större ansvar för den gemensamma tryggheten. I detta sammanhang kan bostadsrättsföreningarna vara en viktig aktör eftersom det redan finns en färdig organisation som kan utveckla sin verksamhet. Redan idag finns ett antal initiativ inom HSB som handlar om att i kooperativ form erbjuda tjänster till de boende. En förutsättning för att dessa initiativ ska kunna utvecklas vidare är dock att skattelagstiftningen inte försvårar byten av tjänster.

Från svarta jobb till vita

Så som det svenska skattesystemet är utformat är det dyrt för enskilda att köpa eller byta tjänster. Om en familj köper hushållsservice för 1 000 kronor och betalar vitt är det i storleksordningen 400–450 kronor som uppdragstagaren får behålla, under förutsättning att det inte finns några skattelättnader. Detta gör det lockande att betala svart eftersom den som utför tjänsterna i så fall får pengarna direkt i handen.

När det första ROT-avdraget infördes i början av 1990-talet var den vita marknaden för hantverkstjänster i hemmet mycket begränsad. Det fanns få företag som var villiga att åta sig sådana arbetsuppgifter. Den som ville anlita hjälp för att utföra en renovering eller reparation i hemmet var som regel tvungen att betala svart; annars blev det väldigt dyrt.

Med en skattereduktion på 50-procent, som dagens husavdrag för ROT- och RUT-arbete ger, kostar tjänster för 1 000 kronor i praktiken bara 500 kronor. Detta gör det möjligt även för människor med vanliga inkomster att betala vitt.

När RUT-avdraget infördes 2007 var den vita marknaden för bonära tjänster utvecklade, liksom marknaden för hantverkstjänster var för 20 år sedan. Köparna utgjordes principen en liten grupp höginkomsttagare som hade städning som en löneförmån. Men under de tre år som gått har den vita marknaden vuxit och antalet företag som erbjuder bonära tjänster har ökat kraftigt. Enligt Almegas sysselsätter branschen idag över 11 000 personer, att jämföra med några hundra innan RUT infördes.

RUT har lett till att acceptansen för svartarbete minskat. I dag svarar bara en av fem (20 procent) att det inte spelar någon roll om arbetet utförs svart eller vitt. Så sent som för två år sedan var motsvarande andel 33 procent.¹

---

1. Enligt attitydundersökningar som Demoskop utfört på uppdrag av Almegas 2008 och 2010.

Ökad trygghet

En annan positiv effekt av RUT är att människor som tidigare stod utanför de sociala trygghetssystemen idag är försäkrade och får pensionspoäng. Ingen vet exakt hur många som har gått från att arbeta svart till att arbeta vitt, men personer i branschen vittnar om att det rör sig om ett stort antal.

Ur ett välfärsperspektiv är detta ett mycket stort framsteg. Få väljer frivilligt att avstå från förmåner som sjukersättning och pensionsrättigheter. Den som arbetar svart saknar anställningstrygghet och får inget betalt om uppdragsgivaren plötsligt ställer in arbetet. Det går heller inte att använda svartjobb som en referens för att ta sig in på den legala arbetsmarknaden, eftersom de som anställer svart inte vill avslöja att de bryter mot lagen.

Den som arbetar svart utsätter sig för stora risker. Om det händer något finns det inga försäkringar och ingen trygghet. Oseriösa uppdragsgivare kan strunta i att betala och skylla ifrån sig om problem uppstår.

I vissa fall kan ett svartjobb ge mer pengar i handen än ett legalt arbete. Men det beror på att skatter och sociala avgifter inte betalas. Den som anställer svart arbetskraft, eller själv arbetar svart, bidrar inte till gemensamma angelägenheter som skola och sjukvård.

Även köpare av svarta tjänster lever farligt. Utöver risken att bli ertappad kan det bli problematiskt om något oförutsätt inträffar. Vad händer om den som utför arbetet faller och skadar sig? Vad händer om något går sönder? Om fel begås går det inte att få hjälp av försäkringsbolag och myndigheter.

De flesta som förstår skillnaden föredrar att köpa tjänster vitt. Men innan RUT fanns uppfattade många svarta tjänster enda alternativet för den som behövde hjälp med sådant som städning och tvätt i hemmet.

Allt fler hushåll köper bonära tjänster

Invanda beteenden tar ofta lång tid att förändra. Eftersom det i Sverige inte funnit någon tradition av att köpa eller byta bonära tjänster är det naturligt att det tar tid innan marknaden mognar.

Antalet som köper bonära tjänster har ökat kraftigt sedan RUT infördes. För 2008 beviljades cirka 92 000 hushåll skatteavdrag för bonära tjänster. Därutöver fanns det troligen en betydande grupp hushåll som köpte bonära tjänster, men som inte ansökte om eller beviljades skatteavdrag.²

Från och med 1 juli 2009 har reglerna ändrats så att det numera är utföraren av tjänsterna – det vill säga företaget – som ska ansöka om skatteavdrag. Detta har gjort det enklare för köparna att utnyttja RUT. Avdraget märks

---

2. Orsaken kan exempelvis vara att man glömde att ansöka, saknade det underlag som behövdes för ansökan eller att ansökan skickades in för sent.

direkt på fakturan, man behöver inte skicka in en ansökan och få tillbaka pengarna senare.

För 2009 beviljades cirka 200 000 hushåll skatteavdrag för bonära tjänster – mer än dubbelt så många jämfört med 2008. Den kraftiga ökningen beror delvis på att marknaden växte, delvis på att reglerna ändrades så att det blev enklare att utnyttja RUT.

De vanligaste bonära tjänsterna hittills är veckostädning och flyttstädning, men tjänster som tvättning/strykning, fönsterputsning, trädgårdsarbete och snöröjning är också ganska vanliga. Tjänster som barnpassning och läxläsning förväntas växa i takt med att marknaden mognar.

Förslag har framförts om att i framtiden även göra det möjligt att få skatte-reduktion för IT-tjänster i hemmet. Många uppger att de skulle behöva hjälp med att få datorer och annan teknik att fungera. Men än så länge omfattas inte sådana tjänster av avdragsrätten.

RUT – en vinst för samhället

I debatten förekommer olika uppgifter om hur mycket RUT kostar staten. Utgångspunkten för dessa uppgifter är oftast hur stora skatteintäkter staten går miste om på grund av skattereduktionen.

Det är knappast något rimligt antagande att alla de bonära tjänster som utförs idag skulle ha utförts även om RUT inte fanns. De flesta av tjänsterna skulle troligen inte ha utförts, åtminstone inte vitt.

Troligen skulle en del bonära tjänster ha utförts ändå, men de skatteintäkter som staten eventuellt går miste om som en konsekvens av RUT måste vara försumbara i relation till den totala effekten.

Vinsterna för samhället är flera:

- Ökade skatteintäkter från bonära tjänster som annars inte skulle ha utförts.
- Ökade skatteintäkter från bonära tjänster som utförs vitt i stället för svart.
- Ökad trygghet för dem som gått från svart till vitt arbete.
- Ökad trygghet för köparna av bonära tjänster.
- Ökad välfärd för dem som köper bonära tjänster och därmed får viktiga behov tillgodosedda.

HSB:s bonära tjänster

För HSB har boendet alltid handlat om mer än den fysiska bostaden. Vi vill utveckla boendeservicen för att kunna tillgodose de boendes behov. Det är viktigt att bonära tjänster organiseras i närheten där människor bor, det vill säga i bostadsområdena. Tjänsternas karaktär gör att det är bättre om det finns en nära relation mellan den som tillhandahåller tjänsten och den som efterfrågar den.

RUT-avdraget har gjort det lättare att i kooperativ form erbjuda bonära tjänster. Idag erbjuds bonära tjänster i följande av HSB:s regionala föreningar:

- HSB Stockholm
- HSB Norra Stor-Stockholm
- HSB Norr (Norrbotten)
- HSB Mitt (Västernorrland)
- HSB Göteborg
- HSB Malmö
- HSB Göta (Jönköping, Halland)
- HSB Östra (Norrköping)

Vår plan är att fortsätta förbättra boendet bland annat genom att utveckla boendeservicen. Hur framtidens bonära tjänster ser ut vet vi inte, men vi vet att det finns växande behov och ett stort intresse bland HSB:s medlemmar. Därför är det viktigt med spelregler som möjliggör en fortsatt utveckling av serviceutbudet.

Bonära tjänster handlar om mycket mer än städning. Exempel på tjänster som kan vara intressanta att erbjuda är:

- Matlagning i hemmet
- Reparationer i bostaden
- Trädgårdsskötsel
- Reparation och skötsel av bilar
- Fönsterputsning
- Tvättning och strykning
- Städning
- Ledsagarhjälp
- Inköp
- Barnpassning
- Läxhjälp
- Hämtning av barn på skola/dagis
- Leverans av mat
- Omsorg av äldre
- Uppsättning av gardiner
- IT-support
- Snöskottning
- Djurpassning

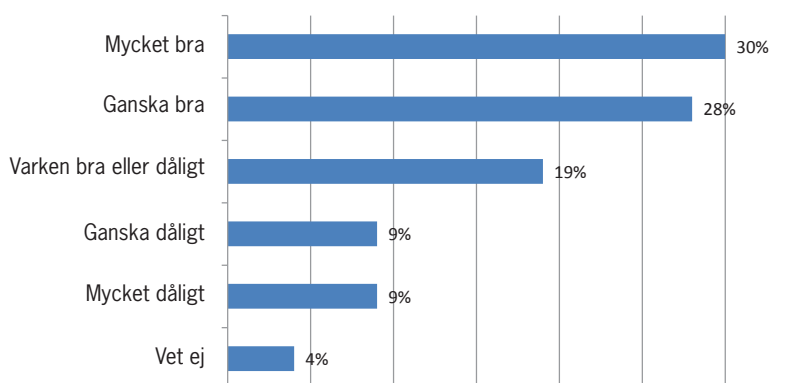
Det är viktigt att reglerna utformas så att möjligheterna att erbjuda tjänster som dessa inte begränsas. Dagens RUT-avdrag omfattar exempelvis hemkörning av mat och IT-support.

Starkt stöd för RUT bland HSB:s medlemmar

Bland HSB:s medlemmar finns ett starkt stöd för RUT, det visar en panelundersökning som genomfördes i mars 2010. Totalt svarade 1 051 HSB-medlemmar på de frågor som redovisas nedan.

58 procent av de svarande HSB-medlemmarna tycker att det är mycket eller ganska bra att det införts ett RUT-avdrag. 18 procent tycker att det är mycket eller ganska dåligt. De kvinnliga HSB-medlemmarna är mer positiva till RUT-avdraget än de manliga, och de äldre HSB-medlemmarna är mer positiva än de yngre. Man kan spekulera i vad dessa skillnader beror på; en gissning är att de som upplever att de har störst behov av bonära tjänster är mest positiva.

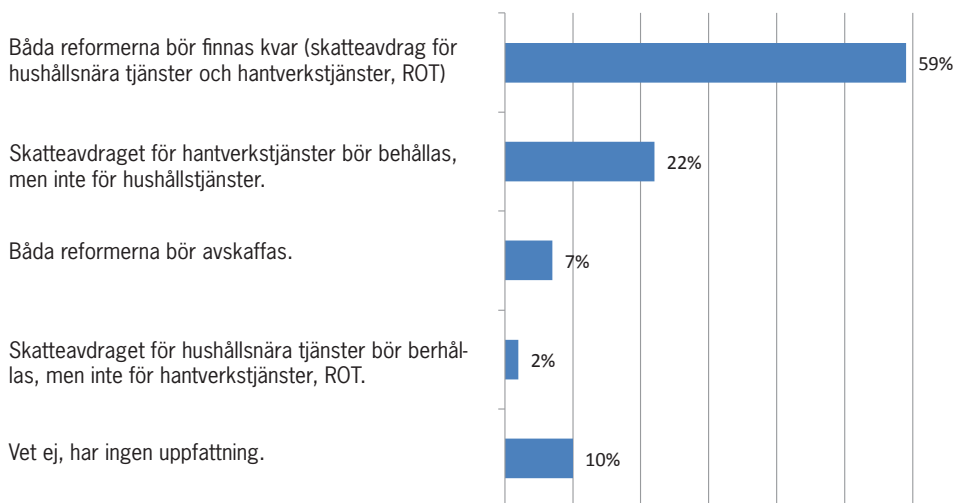
För en tid sedan infördes ett skatteavdrag för hushållsnära tjänster. Vad tycker du om det? (Fasta svarsalternativ)

64 procent av HSB-medlemmarna kan absolut eller kanske tänka sig att beställa städning och använda sig av RUT-avdraget. Dock har bara 4 procent gjort det hittills, vilket antyder att det finns en stor tillväxtpotential för bonära tjänster bland HSB:s medlemmar.

De rödgrönas förslag att avskaffa avdragsrätten för bonära tjänster är knappast någon röstvinnare bland HSB:s medlemmar. En tydlig majoritet av de svarande – 61 procent – vill behålla RUT-avdraget, medan 29 procent vill avskaffa det.

Hushållsnära tjänster med skatteavdrag har varit en omdiskuterad fråga i politiken, där partierna har olika uppfattningar.

Argument för bonära tjänster

Debatten om skattereduktion för bonära tjänster är inte ny. I Sverige har den pågått sedan början av 1990-talet, då nationalekonomen Anne-Marie Pålsson lanserade sitt förslag. De vanligaste argumenten för att stimulera bonära tjänster är:

- *Ökad sysselsättning.* Nya jobb och företag skapas. Personer som annars har svårt att få jobb kan få anställning i den sektor som växer fram. När man väl har fått in en fot på arbetsmarknaden är det lättare att ta sig vidare till andra jobb.
- *Från svarta till vita jobb.* Det ska vara möjligt att köpa bonära tjänster vitt, så att människor inte känner sig hänvisade till att anlita svart arbetskraft. Om svarta jobb blir vita ökar skatteintäkterna samtidigt som fler är med och bidrar till den offentliga sektorns finansiering.
- *Solidarisk arbetsfördelning.* Bonära tjänster är ett sätt att dela på de arbetsuppgifter som finns. Personer som har mycket att göra ska kunna anlita hjälp för att utföra vardagssysslor i hemmet. Samtidigt kan andra, som har mindre att göra, få jobb. Totalt sett blir arbetsfördelningen i samhället mer effektiv och mer blir utträttat.

- *Ökad yrkesstolthet.* Arbeten som tidigare har utförts ”i smyg” professionaliseras och utvecklas. Det uppstår företag som är specialiserade på att erbjuda bonära tjänster och det blir tydligare vilka arbetsvillkor som bör gälla för dem som utför arbetet. Statusen på jobben i hemservicebranschen höjs.
- *Mer generell välfärd.* Bonära tjänster är ett viktigt komplement till den offentliga sektorns insatser. Behov som annars hade försummats tillgodoses. Äldre människor kan anlita hjälp så att de kan bo kvar hemma. Stressade barnfamiljer kan få avlastning. Totalt sett innebär detta att vi får ett tryggare samhälle och att människor får mer tid åt varandra.

Myter och missuppfattningar om RUT

Argumenten för RUT är starka, men trots detta är frågan om skatteavdrag för bonära tjänster politiskt laddad. Det finns många myter och missuppfattningar om vad reformen egentligen innebär och vad den får för effekter. Nedan följer några vanliga påståenden om RUT och kommentarer kring dessa påståenden:

Påstående: RUT bidrar till framväxten av låglönejobb

Kommentar: För dem som utför de bonära tjänsterna är alternativet sällan något bättre och mer välbetalt arbete. Ett lågbetalt ”vitt” jobb är bättre än inget jobb alls eller ett lågbetalt svartjobb utan trygghet.

En av de viktigaste effekterna av RUT är att reformen bidrar till att göra svarta jobb vita. Jämfört med att arbeta svart är det en stor förbättring att ha ett legalt arbete och omfattas av de sociala trygghetssystemen.

RUT är också ett sätt att höja statusen på jobben i hemservicebranschen. Det är inget som säger att dessa jobb måste vara låglönejobb. Ska hemtjänsten bli bättre måste vi visa större respekt för de arbetsuppgifter som hemtjänstpersonalen utför.

Påstående: Det är bara välbeställda som drar nytta av RUT

Kommentar: Statistik från SCB visar att möjligheten att göra RUT-avdrag utnyttjas av människor i alla inkomstgrupper. Av de drygt 92 000 personer som beviljades skattereduktion för bonära tjänster under 2008 hade var fjärde en inkomst som låg under 16 700 kronor i månaden. Den största köpargruppen var barnfamiljer med medelinkomst. Bara var tredje köpare var höginkomsttagare, det vill säga tjänade mer än 41 500 kronor i månaden.

Det viktiga är dock inte vad de som köper tjänsterna tjänar, utan den totala nyttan för samhället. Den grupp som kanske tjänar allra mest på RUT är kvinnor i hemservicebranschen, som tack vare reformen får en väsentligt bättre arbetsmarknad.

Påstående: Andra reformer är viktigare än RUT

Kommentar: Eftersom RUT-avdraget i praktiken inte kostar samhället något spelar det ingen roll om man tycker att andra reformer är mer angelägna. Något behov av att prioritera mellan RUT och annat finns inte. Tvärtom, RUT innebär att det ekonomiska utrymmet för att genomföra andra reformer ökar.

Påstående: RUT strider mot principen om likformig beskattning

Kommentar: Det är en sympatisk tanke att skattenivåerna ska vara lika på olika typer av verksamheter. Men i dag är denna princip väldigt uppluckrad. Exempelvis har vi i Sverige numera fyra olika momssatser (0 procent, 6 procent, 12 procent och 25 procent).

Utän RUT skulle skattenivån på bonära tjänster vara oproportionerligt hög. Tjänster beskattas hårdare än varor, vilket också är ett brott mot principen om likformighet.

En del debattörer vill att RUT ska avskaffas medan ROT ska finnas kvar. Att beskatta "kvinnliga tjänster" hårdare än "manliga tjänster" skulle verkligen strida mot principen om likformig beskattning.

Påstående: Arbetstidsförkortning är bättre än bonära tjänster

Kommentar: För pensionärer som är i behov av hjälp i hemmet är arbetstidsförkortning för yrkesverksamma en klen tröst.

Effekten av en generell arbetstidsförkortning skulle sannolikt bli kraftigt minskade skatteintäkter, vilket skulle påverka hemtjänsten negativt.

För stressade barnfamiljer ser behoven olika ut. En del föräldrar vill kunna gå ner i arbetstid, medan andra snarare vill kunna anlita hjälp för att hinna med sina vardagsbestyr. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det bättre att en hjärnkirurg ägnar sig åt hjärnkirurgi än att hon ägnar sig åt städning av hemmet.

Erfarenheten visar att det ofta är kvinnan i familjen som frivilligt kortar sin arbetstid, vilket knappast bidrar till ökad jämställdhet.

Bonära tjänster löser många problem som en arbetstidsförkortning aldrig kan lösa.

Slutsatser

Frågan om bonära tjänster handlar i grunden om arbetsfördelning. Det finns bevisligen massor av behov att tillgodose, och behoven kommer snarare att öka framöver i takt med att befolkningen åldras. Samtidigt är många människor i behov av arbete.

Den offentliga sektorn kan inte tillgodose alla behov som finns. Det behövs komplement i form av kooperativa och privata välfärdstjänster. Sådana tjänster är en viktig del av den generella välfärdspolitiken.

Så som det svenska skattesystemet är utformat är det dyrt att köpa eller byta tjänster. Därför behövs det stimulanser för att utveckla marknaden för bonära tjänster. De flesta är i dag överens om att motsvarande stimulanser behövs inom byggområdet; att uppmuntra en positiv utveckling inom angelägna områden är ett naturligt inslag i den svenska välfärdspolitiken. Bland HSB:s medlemmar finns ett starkt stöd för att behålla avdragsrätten både för hushållsnära tjänster och för hantverkstjänster.

Utan stimulanser kommer många behov inte att kunna tillgodoses. Människor kommer uppmuntras att anlita svart arbetskraft, vilket leder till minskade skatteintäkter och försämrad trygghet.

HSB har alltid gått i täten för att utveckla och förbättra boendet. De utmaningar vi idag står inför handlar bland annat om att motverka klimatförändringarna och om att klara välfärden när befolkningen åldras. Här har HSB en viktig funktion att fylla. Men det behövs en politik som underlättar för aktörer som HSB att ta ansvar. Därför behövs både RUT och ett utvidgat klimat-ROT för att klara framtidens utmaningar.